

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ד, 2024
מספר השאלון: 011271
שם התלמיד/ה: _____

עברית: לשון

הוראות לנבחן

- שימו לב:** בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות. יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.
- א. משך הבחינה: שתיים ורבע.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
- פרק א – שם המספר ואותיות השימוש – 20 נקודות
- פרק ב – תחביר / פרק ג – מערכת הצורות – יש לבחור באחד הפרקים – 80 נקודות
- סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (עמוד 4).
- ד. הוראה מיוחדת: יש להקפיד על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.
- שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.
- השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.
- הנחיות מיוחדות למועד זה: בפרק ב (תחביר) ובפרק ג (מערכת הצורות) – "בפרק זה חמש שאלות (לכל שאלה – 20 נקודות). תוכלו לענות, באופן מלא או חלקי, על כל השאלות בפרק זה, אך מספר הנקודות שתוכלו לצבור בפרק לא יעלה על 80 נקודות."

בהצלחה!

השאלות

פרק א: חובה – שם המספר ואותיות השימוש

(20 נקודות)

ענו על שאלה 1 שלפניכם.

1. (20 נקודות)

- במשפטים שלפניכם יש אפשרויות להגיית שם המספר וכן מספרים מודגשים. הקיפו את הצורה הנכונה מבין האפשרויות להגיית שם המספר, וכתבו במילים את המספרים המודגשים (אין צורך לנקד).
- בַּאֲחַת עֶשְׂרֵה / בְּאַחַד עֶשֶׂר / בְּאַחַד עֶשְׂרֵה באוגוסט 2020 התפרסם מאמר, ובו 9 _____ ההצעות היעילות ביותר להתמודדות מורים עם שיעמום של תלמידים בשיעור.
 - במאמר מתואר מחקר שהשתתפו בו 22,000 _____ תלמידות ותלמידים מארצות הברית. במחקר נשאלו המשתתפים מה הן תחושותיהם בבית הספר. בְּשִׁלְשֶׁת / בְּשִׁלּוֹשׁ / בְּשִׁלּוֹשָׁה המקומות הראשונים היו שיעמום, עייפות ולחץ. היקף המחקר היה גדול פי 25 _____ מהיקפו של מחקר אחר שנערך בבריטניה, שבו השתתפו שְׁמוֹנֶה מֵאוֹת / שְׁמוֹנֶה מֵאוֹת משתתפים בלבד.
 - במחקר אחר התגלה כי חוויות השיעמום עלולות להיות מלווות בתחושה כללית של אפתיה, וְשִׁלּוֹשִׁים וְשִׁשָּׁה / וְשִׁלּוֹשִׁים וְשִׁשָּׁה / וְשִׁלּוֹשִׁים וְשִׁשָּׁה / וְשִׁשָּׁה וְשִׁלּוֹשִׁים מחוויות השיעמום שבני הנוער דיווחו עליהן לחוקרים היו חוויות כאלה.
 - מרוב שיעמום הוא התקשר אליי 17 _____ פעמים ושלח בערך 15 _____ מיליון הודעות...
 - בשבילי אתה תמיד מספר אַחַת / אֶחָד.

פרק ב: תחביר

(80 נקודות)

- לפניכם שני פרקים: פרק ב – תחביר, פרק ג – מערכת הצורות. בחרו בפרק שלמדתם: בפרק ב – תחביר או בפרק ג – מערכת הצורות. בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות. ציינו את שם הפרק שבחרתם: _____
- בפרק זה חמש שאלות, 2-6 (לכל שאלה – 20 נקודות). תוכלו לענות, באופן מלא או חלקי, על כל השאלות בפרק זה, אך מספר הנקודות שתוכלו לצבור בפרק לא יעלה על 80 נקודות.

2. (20 נקודות)

לפניכם שלושה משפטים.

- בעת האחרונה נמצא כי אנשים משועממים הם יצירתיים יותר מאנשים שאינם חווים שיעמום. _____
- שיעמום גורם לעיתים ליצירת דברים מדהימים ולחיפוש עניין בסביבתנו הפנימית. _____
- קריאת מספרים נחשבת לפעילות פסיבית יותר מהעתקה שלהם, ולכן היא משעממת יותר. _____

א. ציינו ליד כל משפט את הסוג התחבירי שלו.

• אם המשפט מורכב, תחמו בו את הפסוקית/הפסוקיות, וציינו את תפקידה/תפקידן התחבירי.

ב. לפניכם משפט נוסף.

IV. רגעי שיעמום חיוניים לנו כי בעת שיעמום אנו יכולים למצוא פתרונות יצירתיים לבעיה.

(1) ציינו את הקשר הלוגי במשפט זה.

(2) לשניים מבין המשפטים I, II, III, שבראש השאלה יש אותו קשר לוגי שיש במשפט IV.

העתיקו מכל אחד מהם את המילה המבטאת את הקשר הלוגי.

(3) המילה "יצירתיים" מסומנת בקו במשפט I ובמשפט IV.

ציינו מעל כל אחת מן המילים את התפקיד התחבירי שלה.

ג. לפניכם משפט איחוי (מאוחד, מחובר).

חלק מן השיעורים משעממים, אך המורים אינם משנים את צורת הלמידה.

המירו את המשפט במשפט מורכב שישמור על הקשר הלוגי שבמשפט הנתון.

3. (20 נקודות)

א. לפניכם שני משפטים שיש בהם חלקים כוללים.

I. שני אויביו של האושר האנושי הם הכאב והשיעמום. (אלכסנדר גרהם בל)

II. הבעיה אינה חיפוש האושר אלא הפגת השיעמום, ולשם כך נדרשת עקשנות. (גוסטב פלובר)

(1) מתחו קו מתחת לחלק הכולל בכל אחד משני המשפטים.

(2) ציינו את התפקיד התחבירי המשותף לחלקים הכוללים בשני המשפטים.

(3) ציינו את הקשר הלוגי שבין החלקים הכוללים בכל אחד משני המשפטים.

במשפט I: _____ במשפט II: _____

ב. לפניכם שני משפטי שאלה.

I. למי הילדים פונים כאשר משעמם להם?

II. כיצד מורים יכולים לגייס את השיעמום לטובת הלמידה?

בכל אחד מן המשפטים ציינו מעל כל מילת שאלה את התפקיד התחבירי שלה.

ג. הוסיפו בפסקה שלפניכם סימני פיסוק לפי ההוראות.

הוסיפו פסיק בין חלקים כוללים, פסיק בין איברים במשפט איחוי, פסקו תמורה, פסקו הסגר והוסיפו מירכאות לציון דיבור ישיר.

לעיתים קרובות ילדים אומרים שמשעמם להם כשהם רוצים תשומת לב, אומרת קטי הרלי דוקטור

לעבודה סוציאלית. לדעת הרלי כדאי שהמבוגרים ישאלו את הילדים אם הם מחפשים חיזוקים או

חברה. היא ממליצה שהיחס אל השיעמום יהיה כמו אל תחושה רווחת שכיחה ונורמלית. השיעמום

אולי לא נוח ומציק אבל הוא אינו שלילי בהכרח.

4. (20 נקודות)

א. לפניכם שלושה משפטים מורכבים.

I. אדם השואף להצלחה אינו נרתע מפעילויות בעלות ערך, גם אם הן קשות או משעממות.

II. כמו שהורים אינם יכולים "לקחת" מהילד שלהם רגשות כמו עצב או כאב, הם אינם יכולים "לקחת" ממנו גם את השיעמום.

III. כשילד מתלונן בפני הוריו על שיעמום, הוא למעשה פונה אליהם בבקשת עזרה.

(1) תחמו בכל אחד מן המשפטים רק את פסוקית התיאור, וציינו מעל כל פסוקית את סוג התיאור שלה.

(2) המירו את משפט I במשפט שיפתח בפסוקית נושא. אין להוסיף מידע.

ב. לפניכם שני משפטים, ובהם צורות בינוני.

I. המניע לפעולה היה דווקא השיעמום.

II. ההרצאה המשעממת הסתיימה סוף־סוף.

השלימו את הטבלה שלפניכם: העתיקו את צורות הבינוני מן המשפטים, וציינו את חלק הדיבור ואת התפקיד התחבירי של כל צורת בינוני.

צורות הבינוני	חלק הדיבור	התפקיד התחבירי
משפט I: _____		
משפט II: _____		

5. (20 נקודות)

א. לפניכם שני משפטים, ובאחד מהם יש תמורה.

I. הילדים מתמכרים לגירויים חיצוניים, כמו טלוויזיה ומשחקי מחשב, לצורך סיפוק ועניין.

II. אצל ילדים גירויים חיצוניים לצורך סיפוק ועניין הם טלוויזיה ומשחקי מחשב.

(1) הקיפו את מספר המשפט שיש בו תמורה.

(2) העתיקו את התמורה. _____

ב. לפניכם משפט.

למטלה זו נדרשו כמויות עצומות של זמן ואנרגיה, והיא הייתה משעממת עד אימה. (ג'ר"ר טולקין)
המירו את המשפט במשפט שיהיה בו הסגר המציין את הדובר שבסוגריים.

ג. לפניכם משפט פשוט.

בחופשת הקיץ קיבל המרצה לבדיקה כמות עצומה של בחינות סטודנטים.

נתחו את המשפט: ציינו מעל המילים בו את התפקידים התחביריים שלהן.

6. (20 נקודות)

א. לפניכם שני משפטים.

I. אלמלא חווינו שיעמום, ריגושים רבים היו שוחקים את החשיבה ואת המשאבים הנפשיים שלנו עד דק. _____

II. בשלב הראשון של הניסוי קבוצה אחת של נבדקים העתיקה ידנית מספרי טלפון מספר טלפונים, ואילו קבוצה אחרת קראה בקול את המספרים. _____
ציינו ליד כל משפט את הסוג התחבירי שלו.

- אם המשפט מורכב, תחמו את הפסוקית, וציינו מעליה את התפקיד התחבירי שלה.
- אם המשפט מאוחד, ציינו מעל המשפט את הקשר הלוגי שבין איבריו.

ב. לפניכם שני משפטים ובהם המילה "יש" מסומנת בקו.

I. לתחושת השיעמום יש מוניטין גרוע.

II. רוב החורים רואים בשיעמום דבר שלילי יש לבטלו מהר ככל האפשר.

ציינו את המשמעות של המילה "יש" במשפט I, ואת המשמעות של המילה "יש" במשפט II.
במשפט I: _____ במשפט II: _____

ג. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם נעשה שימוש במילה "נהגו".

I. בעבר הלא רחוק אנשים נהגו בלי רדיו.

II. בעבר אנשים נהגו לצעוד בלי אוזניות.

(1) בכל אחד מן המשפטים מתחו קו מתחת לנשוא, וציינו מעל כל נשוא את סוגו.

(2) מהי משמעות המילה "נהגו" בכל משפט?

המשמעות במשפט I: _____

המשמעות במשפט II: _____

פרק ג: מערכת הצורות

(80 נקודות)

בפרק זה חמש שאלות, 7–11 (לכל שאלה – 20 נקודות).

תוכלו לענות, באופן מלא או חלקי, על כל השאלות בפרק זה, אך מספר הנקודות שתוכלו לצבור בפרק לא יעלה על 80 נקודות.

7. (20 נקודות)

א. לפניכם קטע ובו פעלים מודגשים.

במקום לעודד את ילדיהם למצוא תעסוקה בכוחות עצמם, ההורים מושיבים אותם מול המסך. הגישה שלפיה ההורה אחראי להעסיק את הילד צריכה להשתנות, וכשילד מתלונן על חוויית שיעמום החוזרת ונשנית, על ההורים לעודד אותו למצוא לעצמו תעסוקה. פיתוח תחומי עניין אצל ילדים יאפשר להם להעסיק את עצמם, וכך הם ישיבו לעצמם את היכולת לפתח את היצירתיות ואת הדמיון שלהם. בטבלה שלפניכם נתחו את הפעלים המודגשים שבקטע – ציינו את השורש ואת הבניין של כל פועל.

הפועל	השורש	הבניין
מושיבים		
להשתנות		
מתלונן		
נשנית		
יאפשר		
ישיבו		

ב. לפניכם חמש מילים.

כתבו מעל כל מילה את השורש שלה.
מצויים, מצוי, תוצאה, האצה, מצאי

8. (20 נקודות)

א. לפניכם פעלים מודגשים.

ציינו את הבניין של כל פועל, וכתבו לכל פועל צורה נוספת על פי ההנחיות.
ננדיד הבניין: _____, פועל מאותו שורש, אך בבניין אחר: _____.
נודה הבניין: _____, פועל מאותו שורש, בניין וגוף, אך בזמן אחר: _____.
מנדה הבניין: _____, שם פעולה מאותו שורש, אך בבניין אחר: _____.
מניד עפעף הבניין: _____, פועל מאותו שורש, אך בבניין אחר: _____.

ב. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם מילה מודגשת.

(1) אדם נחוש יצליח במשימותיו.

(2) אם בשיעורים תשולב למידה פעילה, לא נחוש שיעמום.

על פי שני המשפטים, הקיפו את התשובות הנכונות בקטע שלפניכם.

במשפט (1) המילה נחוש משמשת בתפקיד פועל / שם תואר, והאות נו"ן במילה נחוש במשפט זה היא מוספית / שורשית.

במשפט (2) המילה נחוש משמשת בתפקיד פועל / שם תואר, והאות נו"ן במילה נחוש במשפט זה היא מוספית / שורשית.

ג. לפניכם ארבעה שמות.

הַפְּגָה, הַזִּיחַ, הוֹרָאָה, הַתְּנִיחַ

על פי ארבעת השמות, השלימו את הקטע שלפניכם.

מבין ארבעת השמות יש שם אחד היוצא דופן מבחינת המשקל.

שם זה הוא _____, משקלו הוא _____ ושורשו הוא _____.

המשקל המשותף לשלושת השמות האחרים הוא _____.

9. (20 נקודות)

א. לפניכם משפט, ובו מודגשת מילה.

• בביטוי "הורות נוכחת" הכוונה להורים המעורבים בחיי ילדיהם ומצויים בכל פרט ופרט בהם.

הקיפו את התשובות הנכונות בקטע שלפניכם.

המילה נוכחת שבביטוי "הורות נוכחת" גזורה מן השורש י-כ-ח / נ-כ-ח, ונוטה בבניין קל / נפעל.

"הורות נוכחת" היא הורות שבה ההורים נוכחים / נוכחים בחיי ילדיהם.

ב. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם יש פועל מודגש.

לכל פועל מודגש – ציינו את השורש שלו, את הבניין שלו וכתבו את שם הפועל שלו (באותו השורש ובאותו הבניין).

(1) אל תִּרְגְּמוּ אותי באבנים, אם אומר דעה לא פופולרית.

השורש: _____, הבניין: _____, שם פועל באותו השורש ובאותו הבניין: _____.

(2) הם תִּרְגְּמוּ ספרים מאנגלית לעברית.

השורש: _____, הבניין: _____, שם פועל באותו השורש ובאותו הבניין: _____.

ג. לפניכם קטע, ובו שלוש צורות בינוני.

על פי סקר שנערך לפני כמה שנים, אנשים משועממים יצירתיים יותר מאנשים שאינם חווים שיעמום.

באחד הניסויים שבחן זאת התבקשה קבוצה אחת של נבדקים להעתיק ידנית מספרי טלפון מספר

טלפונים, ועל הקבוצה האחרת הוטלה מטלה לקרוא בקול את המספרים.

העתיקו את שלוש צורות הבינוני מן הקטע, ולכל צורת בינוני – ציינו את הבניין שלה, ואת חלק הדיבור

שבו היא משמשת בקטע.

(1) צורת הבינוני: _____, הבניין: _____, חלק הדיבור: _____.

(2) צורת הבינוני: _____, הבניין: _____, חלק הדיבור: _____.

(3) צורת הבינוני: _____, הבניין: _____, חלק הדיבור: _____.

10. (20 נקודות)

א. לפניכם משפט, ובו מודגשים שמות.

- אצל תלמידים שלמדו להתגבר על קָשִׁי, ניכרת עֲלִיָּה בהישגים.
- ציינו את השורש של המילה קָשִׁי _____, וכתבו שם תואר משורש זה _____.
- ציינו את השורש של שם הפעולה עֲלִיָּה _____, את המשקל שלו _____, וכתבו שם פועל באותו שורש ובאותו בניין _____.

ב. לפניכם שלושה זוגות מילים.

- רק בשני זוגות השורש של שתי המילים הוא זהה.
- ציינו את השורש המשותף ליד כל זוג שהשורש של שתי המילים בו זהה.
- הַשְׁרָאָה – הַשְׁרִיָּה _____
- קָרוּי – קָרִיָּאָה _____
- מְחַאָה – מְחִיאָת כפיים _____

ג. לפניכם רשימת מילים שחידשה האקדמיה ללשון העברית בתחום הפרסום והשיווק.

- קְהוּל – זיהוי ובחירה של קהל היעד וריכוז מאמצי השיווק והפרסום בו
- רְחֻשָּׁת – מילה, רעיון או אירוע ההופכים לשיחת היום ולמוקד התעניינות הציבור (בלועזית: בָּאז)
- אֶתְרוֹן – אתר הממוקד בשיווק של מוצר אחד או של שירות אחד של חברה (בלועזית: מיניסֵיט)
- רְעִיּוֹנָי – מי שמופקד על המחשבה המקורית והיצירתית בתחום הפרסום (בלועזית: קופִירֵייטר)
- תְּסַחֲרָת – מוצרים הקשורים למותגים ידועים (בלועזית: מרצ'נדייז)
- בטבלה שלפניכם מיינו את המילים על פי דרך התצורה שלהן.
 - ליד כל מילה שמיינתם בטבלה – אם היא נוצרה בדרך של שורש ומשקל, ציינו את המשקל, ואם היא נוצרה בדרך של בסיס וצורן סופי, ציינו את משמעות הצורן הסופי.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי

11. (20 נקודות)

א. לפניכם משפט, ובו שתי מילים מוגדלות, שהצורן הסופי מודגש בהן.

- ישראלים וישראליות רבים גאים בישראליות שלהם.
- בכל אחד מן המשפטים שלפניכם – הקיפו את התשובה הנכונה מבין האפשרויות, והשלימו את המידע החסר.

- (1) במילה ישראליות סוג הצורן הסופי הוא נטייה / גזירה, ומשמעותו _____.
- (2) במילה ישראליות סוג הצורן הסופי הוא נטייה / גזירה, ומשמעותו _____.

ב. לפניכם משפטים, ובהם מילים מודגשות.

- גִּיוֹסוֹ של השיעמום לטובת הלמידה הוא אתגר של מורים רבים.
- חוקרים רבים עסקו בנושא השיעמום, לְהַגְדִּירָתוֹ השיעמום הוא רגש.

(1) מהו סוג הצורן הסופי המשותף לשתי המילים המודגשות? הקיפו את התשובה הנכונה.
נטייה / גזירה

(2) מהי המשמעות המשותפת לצורן הסופי שבשתי המילים המודגשות? _____

ג. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת המילה נְעִימָה. ציינו ליד כל משפט את המשקל של המילה המודגשת בו ואת חלק הדיבור שלה.

(1) חוויית השיעמום יכולה להיות חוויה לא נְעִימָה. המשקל: _____ חלק הדיבור: _____

(2) הַנְעִימָה התנגנה במעלית. המשקל: _____ חלק הדיבור: _____

ד. לפניכם שלוש קבוצות מילים. בכל קבוצה –

(1) הקיפו את המילה היוצאת דופן מבחינת דרך התצורה.

(2) ציינו את דרך התצורה המשותפת למילים האחרות.

- מִדְעָן, קִבְּלָן, תִּמְלִילָן, תְּאֵוֶרֶן; דרך התצורה של המילים האחרות: _____ .
- רִמְקוֹל, פִּסְקוֹל, רִמְזוֹר, מִחְזוֹר; דרך התצורה של המילים האחרות: _____ .
- פְּזֻמוֹן, פִּתְרוֹן, דְּגִלּוֹן, חֲשֻבּוֹן; דרך התצורה של המילים האחרות: _____ .

כל הבגרויות בלשון עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/lashon